

W I L H E L M F R E D D I E

(Frederik Wilhelm Christian Carlsen)

(1909-95)

Portrait aerodynamique

1937. Olie på lærred. 100 x 80 cm.

Der er vel næppe nogen genre der klæber mere til virkeligheden end portrættet. For at fungere som portræt må det nødvendigvis rumme en lang række distinktive træk – træk som skiller den bestemte person ud fra alle mulige andre.

I Wilhelm Fredgies foruroligende surrealistiske portræt er disse træk fraværende. Billedet bryder fuldstændig med vores forventningshorisont, både i forhold til den ydre virkelighed og til kunsten. For her er intet på rette plads. Maleriet er selv en ny virkelighed.

Kvindekroppen er omdannet til en blød, amorf masse der modsætningsfyldt på én gang synes at være på vej mod en mere fuldstændig form og i tiltagende opløsning. Som patologiske præparater i kaotisk rækkefølge holder den sig flydende med sine organisk svungne linier mod den skærende gule baggrund. Reduceret til bryster, køn og lår vender og vrider kvindetorsoen sig i grotesk forvrængning, groft placeret netop der hvor hjernen ellers skulle være i portrættet.

Ofte er det den portrætteredes blik der fører os ind i billedet. Men her kan vi ikke få øjenkontakt. Kvinden har absurd nok ingen øjne i denne surrealistiske kommentar til et af de mest klassiske motiver i billedkunsten, aktstykket – billedet af den nøgne kvindekrop.

På baggrund af den uendelige række klassiske, akademiske skildringer af kvindekroppen træder absurditeten også i relief. Netop den præcise, illusionistiske malemåde der præger Fredgies billede, står i skærende kontrast til – og fremhæver derfor – det overraskende og det irrationelle som titlen også spejler. Vi ved hvad et portræt og en aerodynamisk form er, men et aerodynamisk portræt?

Fredgies værker fra 30'erne er i dialog med Dalí's 'håndmalede drømmefotografier'. Men surrealismen er ikke en stil – det er en livsholdning som i billedkunsten også fik abstrakt udtryk. Underbevidstheden, drømmen, drifterne og instinktet leverede materialet og blev af de erklærede surrealister betragtet som frigørende kræfter i klassekampens tjeneste.

Med det aerodynamiske portræt leverede Freddie et kraftigt modspil til samtidens moralske og kunstneriske værdier. Det er ikke en klassisk skønhed, en kvindekrop i kanoniserede smukke proportioner der er motivet, men en mands driftstyrede blik på kvinden. Malet som var det midt i en proces, står det på alle måder i opposition til det borgerligt accepterede aktstykke, det færdige tableau.